

Dato: 17. maj 2011

Tlf. dir.: 4477 2748
E-mail: mwp@balk.dk
Kontakt: Maria Winther
Sagsnr: 2010-31691
Dok.nr: 2011-94003

Notat om udarbejdelse af strategi for medindflydelse og pårørendesamarbejde på handicap- og psykiatriområdet

Følgende notat indeholder:

- Baggrund for og formål med udarbejdelse af en strategi for medindflydelse og pårørendesamarbejde.
- Forslag til proces for udarbejdelse af strategien, herunder forslag til, hvordan brugere og pårørende inddrages i udarbejdelse af strategien.

Baggrund

På handicap- og psykiatriområdet er der en lang tradition for inddragelse og samarbejde med brugere og pårørende. Samarbejdet sker dagligt i mødet og i dialogen med brugerne af kommunens ydelser. På det generelle niveau sker samarbejdet i bestyrelser og i bruger- og pårørenderåd, i målrettede projektforsøg og i Handicaprådet m.fl.

I kommunens handicappolitik er der opstillet mål for medindflydelse. Job & Familie ønsker at konkretisere disse mål yderligere, og har derfor iværksat en proces, der skal resultere i udarbejdelse af en strategi for medindflydelse.

Samtidig har Handicaprådet på møde d. 11. januar 2011 anbefalet, at der tages initiativ til formulering af en politik for pårørende til borgere med handicap eller kronisk sygdom. Denne politik bør både forholde sig kommunens forventning til, hvor meget pårørende skal medvirke til pasning, pleje og problemløsning i forhold til den handicappede borger samt til de pårørendes forventning til omfang og indhold af kommunens tilbud.

Job & Familie foreslå, at de to tiltag – konkretisering af handicappolitikens mål for medindflydelse samt formulering af en pårørendepolitik – sammentænkes, idet

de begge indbefatter, at der sker en formulering af rammerne for samarbejdet mellem kommunen, brugerne og de pårørende samt, at der sker en forventningsafstemning af niveauet og omfanget af dette samarbejde.

Et samlet dokument skal gerne ligge i forlængelse af kommunens handicappolitik, og det foreslås derfor, at der udarbejdes en *"Strategi for medindflydelse og pårørendesamarbejde på handicap- og psykiatriområdet"*. Formålet med strategien vil således være:

- At konkretisere kommunens handicappolitik, hvad angår medindflydelse på de decentrale tilbud på handicap- og psykiatriområdet.
- At fungere som forventningsafstemmer for medindflydelse.
- At sætte rammerne for på hvilke områder, der kan og skal ske medindflydelse.
- At medvirke til at udvikle allerede eksisterende og nye metoder til inddragelse af brugere og pårørende i kommunens arbejde.
- At synliggøre, på hvilke områder brugere og pårørende har et medansvar i forhold til at medvirke til løsningen af den enkelte sag og problemstilling.

Målgruppe for strategien

Eftersom strategien både vil omhandle brugernes og de pårørendes medindflydelse samt samarbejdet mellem kommunen, brugere og pårørende er målgruppen for strategien tredelt og indbefatter:

- Brugere af kommunens tilbud på handicap- og psykiatriområdet
- Pårørende til brugere af kommunens tilbud på handicap- og psykiatriområdet
- Medarbejdere i kommunens tilbud på handicap- og psykiatriområdet

Proces for udarbejdelse af strategien

Job & Familie er påbegyndt en arbejdsproces med henblik på udarbejdelse af en strategi. Udgangspunktet for denne proces har været fire fokusgruppeinterviews med henholdsvis brugere (to gruppeinterviews), pårørende (ét gruppeinterview) og medarbejdere (ét gruppeinterview).

Interviewene har peget på en række temaer og dilemmaer i arbejdet med medindflydelse og samarbejde. Nedenfor nævnes nogle af disse:

- Medarbejdere og pårørende bliver ofte talerør for de borgere, der ikke er i stand til at formulere sig. Dette stiller store krav til medarbejdere og pårørende i forhold til at formulere og skabe rum for borgerens medindflydelse.
- Der er en hårfin grænse mellem medindflydelse og omsorg. Som udgangspunkt bør borgeren have medindflydelse på de beslutninger, der tages, men både medarbejdere og pårørende bør i nogle situationer vurdere om medindflydelsen skal begrænses med henblik på at drage omsorg for den enkelte borger.
- Der er en sammenhæng mellem medindflydelse og medansvar, hvor medansvar styrker motivationen og livsglæden hos borgeren og oplevelsen af at blive set og hørt. Dog kan der også her ligge et dilemma ifht. at vurdere om den enkelte borger er i stand til at tage ansvar for de

beslutninger, som borgeren tager.

- Borgerne bør som udgangspunkt medvirke i de fora, hvor der tales om borgeren. Dog skal der også være opmærksomhed på, at borgeren skal kunne magte at medvirke.
- Det kan både for borgere og medarbejdere være svært at forsøge sig med nye måder at arbejde med medindflydelse på. Derfor er det nødvendigt at udfordre sig selv og de rammer, der er opstillet.
- Det er nødvendigt med en konstruktiv, kontinuerlig dialog mellem medarbejdere og pårørende for at opnå et så velfungerende samarbejde som muligt.
- Der skal være en atmosfære af gensidig respekt og forståelse mellem medarbejdere og borger. Medarbejderne skal lægge vægt på hjælp til selv-hjælp, så medarbejderne understøtter det, som borgeren kan selv.
- Medarbejdere og pårørende skal støtte op om og være med til at igangsætte en udvikling hos borgeren i forhold til at kunne mestre eget liv. Dette kræver et medspillende modspil.
- Borgeren skal ses som et helt menneske med en forhistorie, der har været med til at skabe den person, vi kender i dag.
- De pårørende skal ses som en vigtig del af borgerens tilværelse og en værdig samarbejdspartner. Ofte repræsenterer de pårørende en kontinuitet i borgerens liv, som er vigtig både for borgeren og den pårørende.
- Handleplaner, faste kontaktpersoner, faste samarbejds møder, samarbejdsaftaler og kontaktbog er anvendelige værktøjer i et konstruktivt samarbejde mellem medarbejdere og pårørende.
- Pårørende vil som regel gerne inddrages og hjælpe, men der skal være en balance i, hvor meget den pårørende tager over. På sigt er det ikke en holdbar løsning, hvis det er de pårørende, der sørger for at tingene hænger sammen for borgeren.
- Uoverensstemmelser mellem pårørende og medarbejdere skal tackles professionelt og med tillid mellem parterne.
- Relationen og tilgangen til borgeren vil være forskellig alt efter om man er medarbejder eller pårørende. Dette er vigtigt at anerkende og være opmærksom på både som medarbejder og som pårørende.
- Det er vigtigt, at der sikres opbakning til bruger- og pårønderådene, hos øvrige pårørende, så rådene opnår validitet.
- Borgernes hjem kan ofte være et bosted, hvor der også skal tages hensyn til andre beboere. Dette kan sætte grænser for den enkelte borgers medindflydelse og egne måder at gøre tingene på.
- Borgerne ønsker at blive hørt og have medindflydelse herunder også at få

ansvar for de beslutninger, der tages.

- Borgerne er del af et kommunalt system, som ikke altid er let at gennemskue. Dette har betydning for om og hvordan borgeren forstår sin egen situation og dermed kan øve indflydelse.

Det foreslås, at der arbejdes videre med ovenstående temaer samt andre relevante temaer på en temadag for både brugere, pårørende og medarbejdere med henblik på at få udarbejdet en strategi, hvor alle involverede har haft mulighed for at blive hørt og gøre deres indflydelse gældende.

På temadagen vil det være relevant, at der medvirker oplægsholdere, der kan sætte fokus på nogle af de dilemmaer og problematikker, der er i arbejdet med medindflydelse og samarbejde på handicap- og psykiatriområdet.

Forslag til tidsplan

Juni – Oktober 2011:	Planlægning af temadag
Oktober/november 2011:	Afholdelse af temadag
December – 1. halvår 2012:	Opsamling og formulering af strategi
1 halvår 2012:	Politisk godkendelse af strategi